

ชวน หลีกภัย สดุดยอถวาทะผู้นำทางการเมือง (Political Leadership)

จุไรรัตน์ เชื้อสวาทะถิ
ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลคำชะอี
อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร

ผู้นำที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงประเทศชาติในทิศทางการพัฒนาตามเป้าหมาย และวิสัยทัศน์ที่ผู้นำอยากให้เป็น ถือได้ว่าเป็นกลุ่มบุคคลสำคัญอย่างยิ่งของประเทศชาตินั้นคือ **ผู้นำทางการเมือง** ภาวะผู้นำทางการเมืองจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเป็นบุคคลแห่งการพัฒนา เป็นผู้มากด้วยความรู้ ความสามารถ มีองค์ความรู้ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีวิธีการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และหลากหลาย มีร่างกายแรงใจที่มุ่งมั่นในการรับรู้ปัญหา รับฟังและพร้อมนำสู่การแก้ไข มีความสามารถในการคิดตัดสินใจ อย่างกล้าหาญ และยืดหยุ่นต่อสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้น มากด้วยศรัทธาจากสังคม มีความรู้ความสามารถ เห็นคุณค่าของส่วนรวมและมีจิตวิญญาณของนักพัฒนาเห็นการแก้ปัญหาเป็นที่ตั้ง (ธีระ รุญเจริญ, 2553, หน้า 113)

ผู้นำทางการเมือง (Political Leaders) คือ บุคคลที่ถือครองตำแหน่งที่เด่นที่สุด ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ อำนาจหน้าที่ในโครงสร้างอำนาจรัฐ เป็นบุคคลที่มีอำนาจ และอิทธิพลในกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองอย่าง แท้จริง ความเป็นผู้นำย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ "สถานการณ์" เป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้ความเป็น ผู้นำของแต่ละคนเปลี่ยนไป ผู้นำได้รับการยอมรับต่างกันตามเวลา ดังนั้น ความเป็นผู้นำมิใช่จะดำรงอยู่ได้ตลอด กาล เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนไป ผู้นำที่มีลักษณะอีกอย่างหนึ่งย่อมเป็นที่พึงประสงค์ คุณสมบัติของผู้นำทาง การเมืองที่ดีตามแนวคิดของพระธรรมปิฎก ได้แก่ 1) รู้หลักการ 2) รู้จุดหมาย 3) รู้ตน 4) รู้ประมาณ 5) รู้กาล 6) รู้ชุมชน 7) รู้บุคคล นอกจากคุณสมบัติดังกล่าวมาแล้ว พระธรรมปิฎกยังมีความเห็นต่อว่า ผู้นำต้องมีพรหม วิหาร ๔ ประการ คือ เมตตา กรุณา มุทิตาและอุเบกขา (พระธรรมปิฎก, 2544 หน้า 20) พระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัว ฯ ทรงพระราชนิพนธ์ ถึงผู้นำสำคัญคนหนึ่งของโลก คือ ดีโต แห่งยูโกสลาเวีย ว่า "...มีหลายสิ่งหลาย อย่างที่คาดไม่ถึงในตัวเขา ความคิดเห็นที่กว้างขวางอย่างประหลาด ความอิสระในความคิดที่เห็นได้ชัด อารมณ์ที่ เย็นอยู่เสมอ ความชื่นชมอย่างไม่อับอายในความสุพื้นที่นุ ของชีวิตตามธรรมชาติ เป็นคนช้อยในการติดต่อกับ ผู้อื่น แต่ก็มีจิตใจเป็นมิตรและชอบสังสรรค์ครึกครื้น อารมณ์แรง บางครั้งก็โมโหซึ่งซึ่ง บางครั้งชอบที่จะแสดงไ้อ วด ความเห็นใจผู้อื่นและใจกว้าง ซึ่งเขาแสดงออกเล็กๆ น้อยๆ ความพร้อมอย่างน่าประหลาดที่จะมองปัญหาใน ด้านต่างๆ และทำที่สุดความภูมิใจในชาติที่รุนแรงอันฝังลึกอยู่ใน สันดาน..." (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, 2544 หน้า ก-ข)

นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีคนที่ 20 ของ ประเทศไทยเป็นบุคคลสำคัญของประเทศไทยคนหนึ่งที่มีภาวะ ผู้นำทางการเมือง โดยความมุ่งมั่นตั้งใจเพื่อประกอบอาชีพ ทางการเมืองตั้งแต่การลงสมัครวันแรกของการก้าวสู่ถนนทาง

การเมือง ต้องเข้ายื่นเสนอเพื่อพิจารณาขอกฎหมายว่า การรับสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จะเป็นนักการเมือง ได้ต้องอายุครบในวันเลือกตั้งไม่ใช่วันสมัครเพราะนายชวน หลีกภัย จะมีอายุครบ เกณฑ์การเป็น สส. ในวันเลือกตั้งในสมัยแรกที่เป็นผู้แทนของประชาชน ด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจแล้วว่าเกิดมาเพื่ออาชีพการเมือง

นายชวน หลีกภัย เกิดวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ.2481 ที่บ้านท้ายพรุ ตำบลทับเที่ยง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง เป็นบุตรของนายนิยม และนางถ้วน หลีกภัยเป็นบุตรคนที่ 3 ในจำนวนพี่น้อง 9 คนเป็นชาย 6 คน หญิง 3 คน สมรสกับนางภักดิพร สุจริตกุล มีบุตรชายหนึ่งคน คือนายสุรบถ หลีกภัย บิดารับราชการเป็นครู จัตุวา ส่วนมารดาเป็นชาวสวนยาง ภายหลังประกอบอาชีพค้าขาย อยู่ในตลาดสด เริ่มเข้าเรียนที่โรงเรียนวัดควนวิเศษ จังหวัดตรัง เมื่อจบชั้นประถมปีที่ 4 ได้เข้าเรียนต่อที่โรงเรียนมัธยมวัดควนวิเศษ และโรงเรียนตรังวิทยา จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีหน้าที่ต้องช่วยเหลือครอบครัว เช่น ช่วยดูแลน้อง กรีดยาง และขายขนม ซึ่งเป็นครอบครัวใหญ่มีลูกหลายคนจึงต้องทำหน้าที่รับผิดชอบหน้าที่ของตนเองที่มีต่อครอบครัว เห็นความสำคัญองงาน ที่ต้องมีส่วนร่วมช่วยเหลือซึ่งกัน มีความขยัน มุ่งมั่นอดทนแต่ด้วยสนใจด้านการเมืองกฎหมาย มาตั้งแต่เด็กๆ ชอบดูการหาเสียง เลือกตั้งการพิจารณาพิพากษาคดีความที่ศาลแต่มีอารมณ์สุนทรีย์ผ่อนคลายชอบการวาดภาพ ชอบงานศิลปะภาพลายเส้นสนใจเรียนโรงเรียนศิลปศึกษา แผนกจิตรกรรมและประติมากรรม เตรียมมหาวิทยาลัยศิลปากร (วิทยาลัยช่างศิลป์ ในปัจจุบัน) จึงมีความคิดสร้างสรรค์และมีความยืดหยุ่นทางการคิด จากนั้นเลือกศึกษาระดับปริญญาตรีนิติศาสตร์จบปริญญาตรีสาขานิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ด้วยความพากเพียรพยายามอาศัยวัดจนจบระดับปริญญาตรี จนได้รับสมญาว่า **นายกเด็กวัด**

ส่งผลให้การเลือกถนนนักการเมืองที่สะสมความพยายาม อดทน สร้างองค์ความรู้ด้านกฎหมาย และมุ่งมั่น ขยันพบปะประชาชนรับฟังปัญหาจนประสบความสำเร็จได้รับการเลือกตั้ง ตั้งแต่สมัยแรกที่ลงเลือกตั้งและการลงสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2512 เป็นปีแรกที่อายุครบเกณฑ์สามารถสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ก็พิชิตความเชื่อมั่นศรัทธาของชาวจังหวัดตรัง ด้วยคะแนนเสียงท่วมท้นมาเป็นขวัญใจชาวตรังลำดับที่ 1 มาโดยตลอดเข้าสู่สภา ด้วยการเป็น ส.ส. ฝ่ายค้านพรรคประชาธิปัตย์ เป็น ส.ส. เพียงไม่นานได้รับเลือกจากพรรคให้เป็นรัฐมนตรี

- พ.ศ.2518 รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงยุติธรรม
- พ.ศ.2519 รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
- พ.ศ.2519 ,2523 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
- พ.ศ. 2524 รัฐมนตรีว่าการกระทรวง พาณิชย์
- พ.ศ. 2525, 2533 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- พ.ศ. 2526 รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงศึกษาธิการ ประธานสภา

ผู้แทนราษฎร รองนายกรัฐมนตรี และพ.ศ.2535 เป็นหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ได้เป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาล และมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ นายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี คนที่ 20 ของประเทศ เมื่อวันที่ 23 กันยายน 2535 และดำรงตำแหน่งจนถึงวันที่ 20 กรกฎาคม 2538 ก็พ้นตำแหน่งและยุบสภา ต่อมาเมื่อถึงเดือนพฤศจิกายน 2540 พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ ลาออกพรรคประชาธิปัตย์จึงได้เป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาลอีกครั้ง ในวันที่ 9 พฤศจิกายน 2540 ได้มีพระบรมราชโองการ แต่งตั้งนายชวน หลีกภัย

เป็นนายกรัฐมนตรี สมัยที่ 2 จากเด็กบ้านนอกชาวดรง นายชวน หลีกภัย ก้าวขึ้นมาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีประสบการณ์ทางการเมืองยาวนาน ผ่านตำแหน่งหน้าที่การงานใน ระดับกระทรวงต่างๆ หลายกระทรวง เป็นหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ เป็นผู้นำพรรคฝ่ายค้าน ก้าวไปถึง ระดับผู้นำประเทศ เป็นนายกรัฐมนตรีถึง 2 สมัย สภาพชีวิตส่วนตัวนั้น นายชวนเป็นผู้สมถะ ประหยัด เรียบง่าย สุภาพ อ่อนโยน หนักแน่น มีความ อุดมการณ์ รักความยุติธรรม ช่วยเหลือราษฎรผู้เดือดร้อน เป็นผู้ที่ยังคงรักษาบุคลิกในการสร้างมนุษยสัมพันธ์การพูดใน โอกาสที่ไม่เป็นทางการก็จะใช้ภาษาถิ่นใต้ในฐานะ ส.ส. ตัวแทนของชาวดรง เมื่อดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็น รัฐมนตรี หรือตำแหน่งอื่นๆ ซึ่งรวมไปถึงนายกรัฐมนตรี หน้าที่ความรับผิดชอบขยายกว้างไปถึงระดับประเทศ การ ดูแลสนับสนุนงบประมาณ หรือแก้ปัญหาต่างๆ ไม่อาจจำกัดเฉพาะท้องถิ่น นายกรัฐมนตรีชวน หลีกภัย เป็นผู้นำในการพัฒนาประเทศคนสำคัญคนหนึ่งที่มีความตั้งใจในการบริหารงานประเทศ มีนโยบายในการบริหาร พัฒนาประเทศในหลายๆ ทั้งโครงการ 30 บาทรักษาทุกโรคที่มุ่งเน้นด้านสวัสดิการรักษายาบาลให้ประชาชนทั้ง ประเทศ โครงการนมโรงเรียนเพื่อเด็กไทยได้ดื่มนมฟรีทั่วประเทศ โครงการกองทุนกู้ยืมทางการศึกษา การกล้า คิดกล้าตัดสินใจในการเปลี่ยนเพื่อพัฒนาในทิศทางที่จะก้าวไปสู่สังคมที่ได้รับการดูแลอย่างทั่วถึงในทุกๆ ด้าน ถือว่าเป็นหัวใจหลักสำคัญของภาวะผู้นำทางการเมือง

นายชวน หลีกภัย ให้แนวคิดในการเป็นผู้นำในการทำงานโดยการยึดหลักการบริหารตามหลัก ธรรมาภิบาล ในการบริหารงานระดับประเทศ ดังนี้

1. ยึดมั่นในหลักของวัตถุประสงค์ในการให้บริการแก่ ประชาชนหรือผู้ที่มาใช้บริการ (Clear statement-high service quality) ขององค์กรจะต้องมีการประกาศพันธกิจและวัตถุประสงค์ ขององค์กรที่ชัดเจน และใช้เป็นแนวทางในการวางแผน การ ปฏิบัติงานขององค์กรนั้นๆ"

2. ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพในหน้าที่และบทบาทของ ตน (Public Statement) ว่าจะทำหน้าที่อย่างไรโดยวิธีอะไรที่จะ บรรลุเป้าหมาย "ผู้บริหารควรแจ้งให้ประชาชนได้ทราบในการประกาศสาธารณะ (Public Statement) ถึงหน้าที่ และความรับผิดชอบของตน โดยระบุให้ทราบถึงการปฏิบัติงานที่พอเหมาะกับขนาดและความซับซ้อน (Complexity) ขององค์กร"

3. ส่งเสริมค่านิยม (Values) ขององค์กร และแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของธรรมาภิบาลโดยการปฏิบัติหรือ พฤติกรรม (Behaviors) (moral integrity and etiquette in the responsiveness to the diverse public)"ผู้บริหาร ต้องทำตัวเป็นตัวอย่างในการให้บริการแก่ประชาชนทุกชนชั้นอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน"

4. มีการสื่อสารที่ดี การตัดสินใจอย่างโปร่งใส และมีการบริหารความเสี่ยงที่รัดกุม (Providing information to flow two-ways) "ต้องมีระบบตรวจสอบการทำงานทุกอย่าง เพื่อให้แน่ใจว่าทุกอย่างดำเนินไปตาม แผนการทำงาน"

5. พัฒนาศักยภาพและความสามารถของส่วนบริหารจัดการอย่างต่อเนื่องและให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น "ผู้บริหารจัดการจะต้องมีความรับผิดชอบต่อผลงานการประเมินความต้องการในการฝึกอบรม หรือการพัฒนา ทักษะที่ต้องการใช้ในการปฏิบัติหน้าที่"

6. การเข้าถึงประชาชน และต้องรับผิดชอบต่อการทำงานและผลงานอย่างจริงจัง

จากหลักการแนวคิดที่ได้จากอดีตนายกรัฐมนตรีคนที่ 20 ของประเทศ และปัจจุบันยังถือเป็นบุคคลสำคัญทางการเมืองที่เป็น ผู้นำคนสำคัญของประเทศ ด้วยเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศ การมองอนาคตมองทางออกของการแก้ปัญหา ความมุ่งมั่น ตั้งใจ สร้างพฤติกรรมในการนำผู้อื่น (Lead) มีวิสัยทัศน์ (Vision) เพื่อหาทางออกของปัญหา มีทักษะในการสื่อสาร (Communication) มีมนุษยสัมพันธ์ (Human Relationships) กล้าตัดสินใจ (Decision) มีความรับผิดชอบและมีคุณธรรม (Morality) และนายชวนหลีกภัยยังเน้นย้ำถึงการทำงานที่ต้องมีคือ **“ยืนหยัดบนความถูกต้องและเที่ยงธรรม”** ซึ่งถือว่าเป็นผู้นำทางการเมืองที่ควรเป็นแบบอย่างคนสำคัญคนหนึ่งของประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

ธีระรัฐเจริญ. (2553). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ช่างฟาง

พระธรรมปิฎก. (2544). *การศึกษากับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. (2544) *ดิโต*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แพรวทิทยา. “นายกรัฐมนตรีของไทย”

[ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://sites.google.com/site/kunjae00/nay-yk-rathmntri-khxng-thiy/nay-chwn-hlik-phay> (28 มกราคม 2558). “นายชวน หลีกภัย”

[ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://www.chuan.org/bio_politic.asp (28 มกราคม 2558).

“บุคคลผู้มีชื่อเสียงทางการเมือง-ชวน หลีกภัย : นายกรัฐมนตรีจากสามัญชนชาวตรัง”

[ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.iamtrang.com> (28 มกราคม 2558).